

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2011 vp

Lepäämässä oleva ehdotus laeiksi Suomen perustuslain 25 §:n, vaalilain ja puoluelain 9 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä syyskuuta 2011 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi vuoden 2010 valtiopäivillä lepäämään hyväksytyt ehdotuksen laeiksi Suomen perustuslain 25 §:n, vaalilain ja puoluelain 9 §:n muuttamisesta (LJL 2/2011 vp, HE 7/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, oikeusministeriö.

LEPÄÄMÄSSÄ OLEVAT EHDOTUKSET

Lepäämään hyväksytyt muutosehdotusten tarkoituksena on uudistaa eduskuntavaalien vaalijärjestelmä. Perustuslain 25 §:ään lisättävän 4 momentin mukaan eduskuntavaalien tulos määräytyy ehdokkaita asettaneiden koko maassa saamien äänien perusteella. Lisäksi momentissa asetetaan valtakunnallinen äänikynnys. Eduskuntapaikkoja saavat vain ne puolueet ja muut ehdokasasettajat, jotka ovat saaneet vähintään kolme prosenttia koko maassa annetuista äänistä.

Hyväksytyään perustuslain muutosehdotuksen lepäämään eduskunta hyväksyi lepäämään

myös eduskuntavaaleja koskevaan perustuslakisääntelyyn liittyneet ehdotukset vaalilain ja puoluelain 9 §:n muuttamisesta. Vaalilaissa säädetään tarkemmin uudistuksen edellyttämistä muutoksista, kuten vaalien toimittamisesta, niiden tuloksen laskennasta, kansanedustajapaikkojen jakamisesta vaalipiireihin sekä vaaliliittojen kiellosta. Puoluetukea voidaan valtiontalousarvion rajoissa myöntää valtionavustusta myös sellaiselle puolueelle, joka viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa on saanut vähintään kaksi prosenttia koko maassa annetuista äänistä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Perustuslakivaliokunta on vuoden 2010 valtiopäivillä antamassaan mietinnössä PeVM

11/2010 vp esittänyt ne syyt, joiden nojalla se puolsi lakiehdotusten hyväksymistä valiokun-

PeVM 2/2011 vp — LJL 2/2011 vp

nan tuolloin esittämin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Eduskuntavaalien vaalijärjestelmän peruseriaatteen ovat pysyneet lähes muuttamattomina vuonna 1906 toteutetusta eduskuntauudistuksesta lähtien. Eduskunta on 1990-luvulla edellyttänyt kahdesti, että selvitetään eduskuntavaalien suhteellisuuden toteutumisessa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistellaan vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 89/1998 vp ja EV 262/1998 vp).

Valiokunnan mietinnössä ja siihen kuuluvissa vastalauseissa PeVM 11/2010 vp selostetaan vaalialuejärjestelmän hyviä ja huonoja puolia.

Kevään 2011 eduskuntavaalien jälkeen muodostetun pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman liitteenä on pöytäkirjamerkintä vaalilainsäädännön uudistamisesta. Valiokunta ehdottaa lepäämään hyväksytyjen lakiehdotusten hylkäämistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että eduskuntavaalijärjestelmä uudistetaan tämän vaalikauden kuluessa edellä mainittujen eduskunnan lausumien mukaisesti Suomen vaalijärjestelmän peruseriaatteen säilyttäen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Johannes Koskinen /sd	Anna Kontula /vas
vpj.	Outi Mäkelä /kok	Markus Lohi /kesk
jäs.	Tuija Brax /vihr	Elisabeth Nauclér /r
	Maarit Feldt-Ranta /sd	Tom Packalén /ps
	Tarja Filatov /sd	Vesa-Matti Saarakkala /ps
	Kalle Jokinen /kok	Tapani Tölli /kesk
	Ilkka Kantola /sd	
	Kimmo Kivelä /ps	vjäs. Kimmo Sasi /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Tuovinen.

VASTALAUSE

Perustelut

Lepäämässä oleva lakiehdotus perustuslain 25 §:ään tehtävien muutosten osalta tulisi hyväksyä, koska se lisäisi eduskuntavaalituloksen suhteellisuusperiaatteen toteutumista ilman, että vaalipiirijakoihin jouduttaisiin puuttumaan.

Esillä olevan vaalilain uudistamisen huonona puolena voidaan pitää kolmen prosentin äänikynnystä, jonka eduskunnan enemmistö viime vaalikaudella päätti perustuslakivaliokunnan kannasta poiketen sisällyttää lakiehdotukseen,

mutta osana suurempaa kokonaisuutta se on tässä lakiehdotuksessa hyväksyttävissä.

Myös puoluelain 9 §:ään tehtävä muutos puoluetuen saamisen helpottamiseksi tilanteessa, jossa puolue ei ole saanut eduskuntavaaleissa kansanedustajapaikkoja, on kannatettava.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 2011

Vesa-Matti Saarakkala /ps

Tom Packalén /ps

Kimmo Kivelä /ps